

A SZÖVEGES ÉRTÉKELÉS GYAKORLATA AZ ALSÓ TAGOZATOS PEDAGÓGUSOK VÉLEMÉNYÉNEK TÜKRÉBEN

Kovácsné Duró Andrea

Miskolci Egyetem BTK Tanárképző Intézet

Kulcsszavak: szöveges értékelés, értékelési funkciók, alsó tagozatos pedagógusok tapasztalatai

A tanulói teljesítmény értékelése régóta a tanár-diák kapcsolat neuralgikus pontja. A 20. század elején a gyermektanulmányozás fejlődése, majd az alternatív pedagógiák elterjedése adott lendületet az osztályozás körüli visszásságok tudományos elemzésének, a szöveges értékelés mellett szólv érvek megfogalmazásának. Az 1993. évi LXXIX. közoktatási törvény 2003. évi módosítása azért jelentős állomás, mert 1–4. osztály félévéig kötelezővé tette a szöveges minősítést. Fontos kérdés azonban, hogy azok a pedagógusok, akiknek az eddigiektől eltérő formájú értékelést kell megvalósítaniuk, milyen szemléletmóddal és módszertani felkészültséggel teszik ezt; s a bevezetés óta eltelt négy tanévben milyen tapasztalatokat szereztek: beigazolódn látták-e a szöveges értékelés előnyeirez fűzött reményeket. E problémakör feltárásának igényével kerestük meg 2008 tavaszán Miskolc és kistérsége általános iskoláinak 4. osztályban tanító pedagógusait. A kvantitatív és kvalitatív elemeket egyaránt tartalmazó kérdőív felmérésben 24 intézmény 102 pedagógusa vett részt.

Empirikus vizsgálatunk nyomán megállapíthatjuk, hogy az adatközlők mintegy 70%-a szerint a kollégák többsége ellenszenvvel fogadta a szöveges értékelés bevezetését. A szülők és a gyerekek viszonyulása pedig – megítélésük szerint – tartózkodással, közömbösséggel jellemezhető. Az iskolák többsége az OM, valamint a tankönyvkiadók által készített anyagok felhasználásával saját értékelési gyakorlatot alakított ki; főként az előre meghatározott kategóriák aláhúzását igénylő típust részesítették előnyben. Az értékelés tárgyai között – az osztályozáshoz hasonlóan – mindenekelőtt a tanulók tárgyi tudásának megítélése játszik szerepet; az információgyűjtés módszereit tekintve pedig a spontán megfigyelés élvez prioritást. Mivel a szöveges értékelés elsődleges címzettje az adatközlők többsége számára a szülő, így nem meglepő, hogy a preferált értékelési funkciók között a tájékoztató dominál; ugyanakkor a fejlesztő, amely a bevezetés egyik lényegi motívuma, csak a 4. helyet foglalja el a rangsorban. Tartalmi szempontból örvendetes, bár a kiemelt értékelési funkcióknak némiképp ellentmond, hogy a válaszadók többsége a tanuló önmagához való viszonyítását, a továbbfejlődést segítő információk közlését helyezi előtérbe. Ugyanakkor a szöveges értékelés pozitívumainak kiemelése ellenére az osztályozás gyakorlatát a megkérdezettek több mint fele visszaállítaná. A kapott eredmények azt mutatják, hogy a központi elvárásoknak megfelelően kidolgozott szöveges értékelés gyakorlata részint a hozzá fűződő negatív attitűdök, részint az időigényes kivitelezés miatt nem igazán népszerű a megkérdezettek körében. A szakszerűbb és hatékonyabb értékelő tevékenység megvalósítása érdekében ezért az eddigieknél nagyobb figyelmet kellene fordítani a szemléletmód formálására, valamint az ilyen jellegű kompetenciák fejlesztésére.

A kutatást a Diósgyőri Gimnázium és Városi Pedagógiai Intézet; „Tabula Rasa” Pedagógiai Közhasznú Alapítvány támogatta.